

Ediční zásady Nového souborného vydání děl Antonína Dvořáka

(čtvrtý revidovaný návrh)

Předmluva

Nové souborné vydání děl Antonína Dvořáka (*Antonín Dvořák. Nové souborné vydání. Neue Gesamtausgabe. The New Complete Edition*, zkratka: NDE), které vychází v nakladatelství Editio Bärenreiter Praha, je vědecké vydání všech Dvořákových dokončených, nedokončených nebo fragmentárních děl, verzí a úprav na základě dochovaných rukopisných a tištěných pramenů, vypracované podle dnes obvyklých metod textové kritiky a hudební filologie a určené zároveň pro hudební praxi. Obsahově a editorsky nahrazuje toto Nové souborné vydání Dvořákových děl, jež zahrnuje také komentované faksimilované svazky Dvořákových skicářů a dalších pramenů, „staré“ souborné vydání,¹ zahájené v roce 1954 a do dnešního dne nedokončené.

Předložené ediční zásady Nového souborného vydání děl Antonína Dvořáka se opírají o zkušenosti srovnatelných edičních projektů a edičních zásad, k nimž patří zejména Nové souborné vydání děl Roberta Schumanna, Johannes Brahmsa a Petra Iljiče Čajkovského, jakož i Souborné vydání děl Richarda Wagnera a kritické vydání vybraných děl Giacomo Meyerbeera.² Zároveň berou v úvahu pracovní výsledky nejnovějšího výzkumu dvořákovských pramenů a nejnovější dvořákovské filologie, které si žádají vzhledem k širší pramenné základně kvalitativně nová metodologická a filologická nasazení.³

¹ *Antonín Dvořák. Souborné vydání – Gesamtausgabe – Complete Edition – Edition complete*, vyd. Komise pro vydávání děl Antonína Dvořáka (Otakar Šourek, František Bartoš – předseda, Jan Hanuš – vedoucí redaktor, Jiří Berkovec, Jarmil Burghauser, Antonín Čubr, Ladislav Láska, Antonín Pokorný, Karel Šolc), Praha 1954 (=1955)nn.

² Srov. APPEL, Bernhard R. – VEIT, Joachim (ed.): *Editionsrichtlinien Musik*, Kassel 2000, zvláště s. 31–63, 217–248, 305–336, 351–360, a KOHLHASE, Thomas a kol. (ed.): *Editionsrichtlinien der Neuen Čajkovskij-Gesamtausgabe (NČE). Mitteilungen der Tschaikowsky-Gesellschaft. Sonderheft 1*, Tübingen 2001, s. 5–35.

³ Srov. *Hudební věda* 37, 1–2/2000, s. 2–59 (= Příspěvky z mezinárodního muzikologického semináře *Antonín Dvořák – Stav souborného kritického vydání*, Praha 28. a 29. května 1999, k vydání připravila Jarmila Gabrielová), stejně tak jako protokoly mezinárodního semináře k ediční problematice děl Antonína Dvořáka (Praha 27. a 28. května 2001 a Praha 25. května 2002) a další interní materiály, které byly vypracovány v rámci vědeckého projektu *Příprava a zahájení nového souborného kritického vydání děl Antonína Dvořáka [Preliminary and Opening Phase of the New Critical Edition of the Complete Works by Antonín Dvořák]*, podporovaného v letech 2000–2004 Ministerstvem kultury České republiky, jehož nositelem byl Ústav pro hudební vědu (od 1. 1. 2003: Etnologický ústav) Akademie věd České republiky, spolunositeli Ústav hudební vědy UK FF a České muzeum hudby – Muzeum Antonína Dvořáka v Praze a řešitelkou Jarmila Gabrielová.

Obsah:

1. Obecná ustanovení

2. Členění edice

3. Vnější vzhled svazků

- 3.1. Jazyky edice
- 3.2. Titulní strany a obsah jednotlivých svazků
- 3.3. Předmluva
- 3.4. Notová faksimile
- 3.5. Notová část
- 3.6. Kritická zpráva
- 3.7. Dodatek k notové části a komentář k dodatku

4. Posouzení pramenů a hlavní hudební text

5. Notový text

- 5.1. Doplnky, sjednocování a korektury
- 5.2. Vyznačené a nevyznačené doplnky a změny
- 5.3. Název díla, opusové číslo, číslo Burghauserova katalogu a věnování
- 5.4. Uspořádání partitury a označení nástrojů
- 5.5. Tempové a metronomické údaje, orientační písmena, číslování taktů a taktové čáry
- 5.6. Klíče, transponující nástroje
- 5.7. Vyznačení hlasů, rozdělení nebo sdružení hlasů do notových systémů
- 5.8. Trámce
- 5.9. Trioly, sextoly a další nepravidelná dělení notových hodnot
- 5.10. Posuvky
- 5.11. Ozdoby, arpeggia, slovní pokyny, artikulace

6. Edice textu a podložení textu

- 6.1. Edice textu
- 6.2. Podložení textu
- 6.3. Deklamace, režijní poznámky, překlady v próze

7. Kritická zpráva

- 7.1. Obecná pravidla
- 7.2. Předběžné terminologické poznámky
- 7.3. Typy pramenů
 - 7.3.1. Autografy
 - 7.3.2. Opisy
 - 7.3.3. Tisky
 - 7.3.4. Libreta a jiné zhudebněné texty
 - 7.3.5. Dopisy a jiné verbální prameny
- 7.4. Posouzení pramenů
- 7.5. Členění kritické zprávy
- 7.6. Jednotlivé části kritické zprávy
 - 7.6.1. Seznam zkratk a sigel
 - 7.6.2. Chronologický přehled
 - 7.6.3. Prameny
 - 7.6.3.1. Popis pramenů
 - 7.6.3.2. Stemma pramenů
 - 7.6.4. Revizní zpráva
 - 7.6.4.1. Obecné poznámky
 - 7.6.4.2. Jednotlivé poznámky (Seznam různočtení)

8. Organizační pokyny

1. Obecná ustanovení

Nové souborné vydání děl Antonína Dvořáka je vědecké, historicko kritické souborné vydání hudebních děl Antonína Dvořáka, které je zároveň jako textově kritické vydání určeno pro hudební praxi. Zahrnuje veškeré skladatelovo hudební dílo včetně v úplnosti dochovaných resp. rekonstruovatelných raných verzí, nedokončených nebo fragmentárně dochovaných děl, jakož i skic a náčrtů. V některých případech, zejména u operních partitur, se jedná o první vydání.

Předložené ediční zásady jsou chápány jako základ pro ediční práci na NDE. V průběhu práce na edici mohou být dále rozvíjeny a doplňovány.

2. Členění edice

NDE je rozčleněno do sedmi sérií a podle současného výhledu zahrnuje asi 65 notových svazků. V jednotlivých případech mohou být svazky kvůli rozměru buď spojeny, anebo naopak (zvláště u scénických děl) rozděleny do několika dílčích svazků.

Počítá se s těmito sériemi:

Série I	Scénická díla
Série II	Oratoria, kantáty a další vokální díla s orchestrem nebo varhanami
Série III	Orchestrální díla III/A: Symfonická díla III/B: Koncerty a koncertantní skladby pro sólový nástroj s orchestrem III/C: Orchestrální skladby a úpravy
Série IV	Komorní hudba IV/A: Komorní hudba pro smyčce IV/B: Komorní hudba s klavírem nebo s harmoniem
Série V	Písňe a sbory
Série VI	Klavírní skladby dvou- a čtyřruční
Série VII	Varia a suplementa

(Přehled obsahu jednotlivých sérií a svazků je publikován separátně.)

K operám a k vokálním dílům s orchestrem, jakož i ke koncertům a koncertantním dílům pro sólový nástroj s orchestrem (série I, II a III/B) budou v rámci NDE vydány vedle partitur také klavírní výtahy.

Pro sérii VII (Varia a suplementa) se počítá mj. se svazky faksimilí (např. tzv. *Americké skicáře*), v nichž bude příslušný pramenný materiál publikován ve formě faksimile a případně též v diplomatickém přepisu.

3. Vnější vzhled svazků

Každý svazek obsahuje kromě titulních stran následující oddíly:

- obsah svazku (včetně obsahů jednotlivých děl, tzn. pořadí jejich vět, scén a čísel)
- standardní předmluvu vedení edice
- předmluvu editorů, která se vztahuje k obsahu příslušného svazku
- faksimile (viz odstavec 3.4.)
- obsah jednotlivých děl, tj. pořadí jejich vět, scén a čísel
- soupis rolí, vokální a instrumentální obsazení (u děl sérií I, II a III)
- kriticky revidovaný notový text děl obsažených v příslušném svazku
- tam, kde je to zapotřebí: dodatek k notové části a komentář k tomuto dodatku
- kritickou zprávu

3.1. Jazyky edice

Titulní strany, standardní předmluva a předmluva editorů svazku jsou předkládány v angličtině, češtině a němčině. Kritická zpráva je publikována v češtině a v angličtině, revizní zpráva (jednotlivé poznámky) pak pouze v angličtině. V notové části jsou texty, které Dvořák zhudebnil, publikovány v původních jazycích, tzn. v češtině, v němčině, v latině nebo v angličtině. V dodatku k notové části (viz též níže 3.7. a 6.3.) jsou eventuálně použity čeština, němčina, angličtina či latina. Italština se užívá pouze v notových částech pro tempové a přednesové údaje, pro dnes užívaná označení nástrojů a hlasů či jejich zkratky apod.

3.2. Titulní strany a obsah jednotlivých svazků

Náplň a titulní strany jednotlivých svazků NDE stanoví vedení edice po dohodě s nakladatelstvím. Titulní strany obsahují

- název souborného vydání, vydavatele (nositele) souborného vydání, označení série, označení podskupiny (je-li třeba), číslo svazku a nakladatele
- název svazku, čísla děl, vydavatele svazku, nakladatele a objednávací číslo (pokud je stanoveno)
- tiráž: ediční radu, vedení edice, sponzory, právní úmluvy a copyright.

V názvech svazků jsou uváděna jak opusová čísla (pokud existují), tak také čísla podle Thematického katalogu Jarmila Burghausera.⁴ Díla bez opusového čísla jsou opatřena pouze příslušnými čísly podle Burghausera. Obsah svazku s názvy děl včetně opusových čísel a čísel Burghauserova katalogu a (u rozměrnějších děl) s čísly a názvy jednotlivých vět sestavují editoři příslušného svazku.

3.3. Předmluva

Ve standardní předmluvě vedení edice (*Úvodem*), která je ve všech svazcích shodná, jsou souhrnně objasněny základní cíle, ediční principy a členění NDE.

V předmluvě editora svazku (*Předmluva*) musí být vždy popsán obsah a rozvrh příslušného svazku a uvedeny nejdůležitější informace ke vzniku, datování, způsobu dochování, pramenné situaci a notovému textu příslušných děl, jakož i specifické problémy a nové výsledky předloženého vydání. V závěru jsou vyjádřena poděkování institucím nebo jednotlivcům. Naproti tomu je nutno se vyhnout veškerým analytickým, stylově kritickým a estetickým výkladům, stejně tak jako překrývání se standardní předmluvou a s kritickou zprávou.

⁴ BURGHAUSER, Jarmil: *Antonín Dvořák. Thematický katalog. Bibliografie. Přehled života a díla*,² Praha 1996.

3.4. Notová faksimile

Notová faksimile, která vybírají editoři příslušného svazku, reprodukují zpravidla úvodní stranu autografu, jakož i další vyobrazení, která názorně dokumentují specifickou pramennou a ediční problematiku předložených děl. U děl sérií I, II a V mohou být přetištěny jako faksimile také vybrané stránky z textových předloh apod.

3.5. Notová část

Jednotlivé svazky přinášejí v hlavní notové části příslušné Dvořákovy kompozice v úplné podobě. V eventuálním dodatku jsou uvedeny ty úseky, které skladatel vyloučil anebo dodatečně přidal (např. operní čísla), stejně tak jako několikeré nebo alternativní verze jednotlivých částí těchto děl.

Podrobněji k notovému textu viz níže odstavec 5.

3.6. Kritická zpráva

Kritická zpráva je publikována pokaždé jako nedílná součást na konci příslušného svazku souborného vydání. Ve svazcích obsahujících scénická a jiná velká vokální díla může být s ohledem na rozsah publikována jako separátní dílčí svazek, avšak pokaždé současně s příslušným notovým svazkem resp. posledním dílčím notovým svazkem.

Kritická zpráva podává a vysvětluje v co nejstručnější a tabelární podobě situaci a problematiku pramenů v souvislosti s edičními pracemi.

Podrobněji o kritické zprávě viz níže odstavec 7.

3.7. Dodatek k notové části a komentář k dodatku

Ve svazcích se scénickými a vokálními díly (série I, II a V) jsou v dodatku k notové části otištěny zhudebněné texty spolu s doslovnými překlady v próze (viz též níže 6.1.). V případě ouvertury a scénické hudby k *Josefu Kajetánu Tylovi* op. 62 (série I / 7) je v dodatku uvedena synopse stejnojmenné činohry od F. F. Šamberka. Ve svazcích s programními instrumentálními díly (série III/A, zejména symfonické básně podle Karla Jaromíra Erbena op. 107–110) jsou v dodatku uveřejněny literární předlohy a skladatelovy vlastní programové skici spolu s doslovnými překlady v próze.

Podrobněji o překladech textů viz níže odstavec 6.3.

Obsah a uspořádání dodatku a komentáře k dodatku určují pro každý jednotlivý svazek společně editoři příslušného svazku a vedení edice.

4. Posouzení pramenů a hlavní hudební text

Volba pramenů, které jsou brány jako základ pro ediční zpracování hlavního hudebního textu příslušného svazku souborného vydání, se opírá o studium veškerých dochovaných primárních a sekundárních pramenů. Edice si klade za cíl předložit notový text, který vykazuje nejvyšší možnou autenticitu, tzn. který nejlépe reprezentuje intenci skladatele.

Dosavadní studium pramenů ukazuje, že edice pouze podle jednoho (hlavního) pramene v řadě případů není možná a smysluplně proveditelná. U děl vydaných tiskem za života skladatele nelze mnohdy beze zbytku odpovědět na otázku, zda a nakolik mohou první tisky platit za autorizované. U děl vydaných posmrtně resp. dosud tiskem nevydaných jsou pramenná situace a způsob dochování

notového textu často komplikované (srov. např. *Dimitrij B 127*). Otázku vyhodnocení dochovaných pramenů pro edici je pak nutno řešit pokaždé individuálně.

Při přípravě kritického notového textu musí editoři pečlivě studovat, popsat a vyhodnotit všechny dochované prameny, tzn. všechny autografy, částečné autografy, první tisky resp. všechny tisky vydané za Dvořákova života, skici a náčrty, korekturní, dirigentské a příruční exempláře (pokud se dochovaly), jakož i provozovací materiály. K tomu je nutno vzít v úvahu libreto a ostatní zhudebněné texty a dále skladatelskou korespondenci, jakož i korespondenci třetích osob a jiné relevantní písemné materiály. K terminologii viz níže odstavec 7.

Různé verze téhož díla, pokud se dochovaly v úplnosti resp. pokud jsou v úplnosti rekonstruovatelné a stejně tak Dvořákovy úpravy vlastních děl musí být publikovány jako takové samostatně. Jestliže se jedná o stejné obsazení (např. sólové písně s klavírem, klavírní kusy nebo árie a části jevištních děl), jsou tyto verze uveřejněny v příslušných svazcích či dílčích svazcích vždy na konci hlavního notového textu, v ostatních případech vždy podle obsazení v příslušných separátních svazcích a suplementech jednotlivých sérií (např. klavírní a orchestrální verze *Romance* pro housle op. 11 nebo klavírní a orchestrální verze *Biblických písní* č. 1–5 op. 99, které jsou zařazeny do sérií IV/B a III/B resp. V a II).

U textově kriticky problematických a/nebo interpretačně důležitých míst, v nichž nelze dospět k žádnému editorsky jednoznačnému rozhodnutí, je možné uvádět relevantní odchylná čtení buď jako alternativní řešení (*ossia*), anebo v podčárových poznámkách v hlavním notovém textu.

5. Notový text

Tisková předloha pro vyhotovení notového textu Nového souborného vydání děl Antonína Dvořáka musí být vypracována co nejexaktnějším způsobem. Notový obraz vydání se řídí dnes obvyklými notografickými pravidly, tak jak byla shrnuta např. v práci Alberta C. Vinciho a dalších autorů.⁵ Zároveň však musí co nejvěrněji sledovat dochované prameny a uchovat také zvláštnosti Dvořákova způsobu notace.

5.1. Doplnky, sjednocování a korektury

Editorské doplnky podle analogie je nutno provádět s největší opatrností. Doplnky podle analogie jsou v principu možné pouze tehdy, jestliže hudebně identická nebo analogická místa vykazují neúplné artikulační a/nebo dynamické pokyny. Totéž platí i pro unisono nebo paralelně postupující hlasy v rámci jedné a téže orchestrální sekce (dřeva, žestě, smyčce). Takovéto doplnky jsou v notovém textu typograficky vyznačeny buď hranatými závorkami

[]

(noty, pauzy, dynamická a artikulační znaménka, slovní instrukce, metronomické údaje apod.),
nebo čárkovaně

(zejména obloučky).

Pokyny k technice hry jako prstoklady a smyky nebo jiné poukazy ke způsobu hry (např. ve smyčcových hlasech) jsou přejímány pouze tehdy, jestliže jsou autentické tzn. jestliže pocházejí od skladatele resp. jestliže jsou autorizovány. Totéž platí pro orientační písmena (viz také 5.5.).

Sjednocení podle analogie (např. staccatové tečky a čárky nebo různé druhy akcentů apod.) je nutno provádět jen s nejvyšší opatrností. Spíše je nutno zvážit, zda byly artikulační nebo dynamické

⁵ VINCI, Albert C.: *Fundamentals of Traditional Musical Notation*, The Kent State University Press 1985; TÝŽ: *Die Notenschrift. Grundlagen der traditionellen Musiknotation*, německý překlad Dietrich Berke, Kassel 1988, ²1991; CHLAPIK, Herbert: *Die Praxis des Notographikers*, Wien – München 1987, ²1991; ZELINGR, Ivo: *Notografie. Učebnice notografického záznamu*, Editio Supraphon, Praha 1985.

varianty zamýšleny. Takováto sjednocení nejsou vyznačena v notovém textu, nýbrž musí být pokaždé zaznamenána a zdůvodněna v kritické zprávě (viz také níže 5.11.).

Zjevné písařské, notorytecké a autorské chyby jsou korigovány bez typografického vyznačení a zaznamenány a komentovány v kritické zprávě. Pouhé domnělé chyby nejsou korigovány, ale jsou zmíněny v kritické zprávě. V důležitých případech mohou být takováto korigovaná nebo problematická místa opatřena podčarovými poznámkami v hlavním hudebním textu, které odkazují na příslušný komentář v kritické zprávě.

5.2. Vyznačené a nevyznačené doplňky a změny

Obecně platí zásada, že editorské doplňky a opravy jsou zřetelně vyznačeny (hranatými závorkami nebo čárkovanými čarami, viz výše). V určitých případech jsou však provedeny bez vyznačení a bez komentování v kritické zprávě, a to především tam, kde se jedná o korigování dobových písařských a notoryteckých zvyklostí nebo opomenutí. Předpokladem je, že pramenná situace je v těchto případech jednoznačná a že je vždy souhrnně vysvětlena v kritické zprávě.

Bez vyznačení a bez komentování jsou prováděny tyto doplňky a změny:

- doplnění chybějících klíčů nebo označení taktů
- eventuální odchylky od původního klíčování při změně klíčů (na konci notových systémů nebo stran resp. kvůli snadnějšímu čtení)
- změny v počtu notových systémů v akoládách (= vynechání prázdných systémů u pauzujících nástrojů a nástrojových skupin)
- odlišné rozdělení klavírní věty mezi notové systémy pravé a levé ruky (kvůli snadnějšímu čtení, viz níže 5.7.)
- doplnění chybějících celotaktových pauz
- doplnění obloučků mezi přírazem a hlavní notou
- doplnění chybějících ligaturových obloučků v držných akordech
- doplnění chybějících označení a čísel u triol, sextol apod. (viz níže 5.9.)
- doplnění vyznačení dvojic dechových nástrojů („a 2“, „I“ apod.; viz níže 5.7.)
- doplnění fermat, značek pro repetice a pro opakování da capo, pokud na příslušných místech chybějí v jednotlivých hlasech
- rozepsání zkratk pro opakování (jednotlivých taktů a/nebo několikatónových figur) resp. úseků označených *colla parte*
- doplnění zjevně chybějících posuvek (viz níže 5.10.)
- doplnění varovných posuvek
- sjednocení dynamických znamének, přednesových pokynů a jejich zkratk resp. jejich přizpůsobení současné normě: např. *f*, *p* místo *fo*, *po*; *rit.*, *dim.* místo *ritard.*, *dimin.* apod.
- doplnění chybějících notových nožiček a praporků
- obrácení směru notových nožiček a trámců
- přizpůsobení staršího lomeného způsobu psaní trámců současné normě

Tautologie v pramenech, např. místní posuvky opakované v témže taktu a nadbytečné zajišťovací posuvky jsou odstraňovány bez vyznačení.

5.3. Název díla, opusové číslo, číslo Burghauserova katalogu a věnování

Názvy děl jsou uváděny trojjazyčně v moderním pravopisu, a to v pořadí anglicky – česky – německy. Latinské názvy děl jsou uváděny bez překladu.

Po názvu díla následuje opusové číslo (pokud existuje) a příslušné číslo Burghauserova katalogu. Pod těmito údaji titulu je uvedeno věnování (pokud existuje), a to rovněž trojjazyčně v moderním pravopisu. Originální názvy děl spolu s věnováním v původním pravopisu jsou uvedeny v kritické zprávě (viz níže 7.6).

5.4. Uspořádání partitury a označení nástrojů

Partitura je uspořádána podle dnes obvyklého způsobu, tzn. (odshora dolů): dřeva, žestě, bicí, harfa, klavír (harmonium, varhany), smyčce.

Vokální hlasy a sólové instrumentální party jsou umístěny nad partem 1. houslí resp. nad skupinou smyčců.

Před první, úplnou akoládou v každé větě jsou uvedeny vypsané italské názvy nástrojů a hlasů v moderním pravopisu a v normálním (= rovném) typu písma; u transponujících nástrojů je udáno ladění anglickým způsobem v závorce, např.

Clarinetto I (B_♭)

Původní uspořádání partitury a označení hlasů je zaznamenáno v kritické zprávě. Kromě toho je první strana partitury pokud možno přetištěna jako faksimile (viz výše 3.4. a níže 7.6.). Od druhé akolády dále jsou v každé větě opakovány údaje o obsazení ve formě zkratk (bez teček).

(Soupis označení nástrojů a hlasů a jejich zkratk je k dispozici v interních redakčních pokynech pro editory.)

5.5. Tempové a metronomické údaje, orientační písmena, číslování taktů a taktové čáry

Povšechná tempová resp. metronomická označení a orientační písmena jsou umístěna vždy nad vrchní notovou osnovou celé akolády a nad osnovou 1. houslí (resp. skupiny smyčců).

Číslování taktů se provádí pro každé dílo a každou větu resp. každé dějství operního díla zvlášť. Číslice jsou tištěny kurzívou a stojí vždy na začátku prvního celého taktu horní akolády. Velké takty obsahující rytmicky volné kadence nebo recitativní pasáže se počítají pokaždé jako jeden takt. *Prima volta* a *seconda volta* mají stejná taktová čísla, jež jsou opatřena písmeny *a* resp. *b*.

Taktové čáry jsou v partituře vedeny tak, že spojují notové systémy jednotlivých nástrojových sekcí. Ve vokálních nebo sborových hlasech jsou taktové čáry vedeny pro každý notový systém zvlášť, aby se umožnilo přehledné podložení textu.

Jednotlivé nástrojové a vokální sekce (tzn. dřeva, žestě, bicí, smyčce a sborové hlasy) jsou na začátku každé akolády spojeny svorkami, zatímco notové systémy harfy a klávesových nástrojů (klavír, varhany) spojují klavírní svorky. Stejně nástroje na samostatných notových systémech orchestrálních a vokálně orchestrálních partitur, např. 1. a 2. housle, lesní rohy nebo pozouny jsou opatřeny přidanými klavírními svorkami. Sólové hlasy nejsou spojovány žádnými svorkami. Podle velikosti obsazení mohou být na jedné notové straně umístěny i dvě nebo více akolád.

5.6. Klíče, transponující nástroje

Pro zpěvní hlasy se užívají houslový klíč, houslový klíč s vyznačenou oktávovou transpozicí a basový klíč, pro instrumentální hlasy houslový, altový, tenorový a basový klíč. U Dvořáka často užívaná notace violoncella v houslovém klíči je podávána dnes obvyklým způsobem; původní klíčování je uvedeno v revizní zprávě.

Transponující nástroje (klarinet, lesní rohy atd.) zachovávají původní způsob notace a původní ladění.

5.7. Vyznačení hlasů, rozdělení nebo sdružení hlasů do notových systémů

Vyznačení hlasů, které je vyznačeno v Dvořákově notaci klavírních kompozic nebo klavírních partů, tzn. směr notových nožiček a trámců v jednotlivých hlasech, je třeba pokud možno přesně zachovat podle původních předloh. Rozdělení klavírní věty mezi oba notové systémy je možno změnit pouze výjimečně kvůli snadnějšímu čtení, a to bez vyznačení (viz také výše 5.2.).

Dvojice dechových nástrojů jsou zpravidla notovány na jedné notové osnově a odlišeny navzájem směrem notových nožiček a trámců. Jestliže oba hlasy postupují ve stejném rytmu anebo dokonce v oktávovém unisonu, mají společné nožičky a trámce. Jestliže postupují po několik taktů unisono, mají společné nožičky a trámce a jsou označeny jako „a 2“. Jestliže se jedná o úseky, kde má hrát pouze jeden hlas z nástrojové dvojice, je příslušné obsazení vyznačeno číslicemi „I“ nebo „II“ (resp. „III“ a „IV“ u lesních rohů); v těchto případech nejsou pro příslušný pauzující nástroj notovány žádné pauzy. Naopak na některých místech, například při častém křížení hlasů, jsou příslušné dvojice dechových nástrojů rozděleny do dvou notových systémů. Původní způsob notace je pokaždé zmíněn v kritické zprávě.

5.8. Trámce

Původní spojování skupin not trámci je třeba pokud možno zachovat; výjimky jsou možné pouze kvůli snadnějšímu čtení a kvůli přizpůsobení současné notační normě (viz též výše 5.2.).

5.9. Trioly, sextoly a další nepravidelná dělení notových hodnot

Pro skupiny not spojených trámcem (osminy, šestnáctiny apod.) se užívá pouze příslušné číselné označení (bez doplňujících obloučků nebo svorek). Skupiny not, které nejsou spojeny trámci (například čtvrté trioly), anebo takové, které obsahují pauzy, jsou vyznačeny pokaždé příslušným číslem a svorkou.

5.10. Posuvky

Místní posuvky platí vždy pouze pro jeden takt, jeden hlas a jednu oktávovou polohu. Chybějící místní posuvky jsou doplňovány bez vyznačení v těchto případech:

- při opakování noty opatřené místní posuvkou po taktové čáře
- u noty s posuvkou svázané ligaturou přes taktovou čáru při přechodu na další akoládu nebo stranu
- v případě, že posuvka sice chybí, ale je vyznačena v jiném hlase, který postupuje v unisonu nebo v oktávách.

Zajišťovací posuvky se doplňují bez vyznačení pouze výjimečně tam, kde by mohlo dojít k nedorozumění; nadbytečné posuvky jsou bez vyznačení odstraňovány (viz též výše 5.2.).

5.11. Ozdoby, arpeggia, slovní pokyny, artikulace

Ozdoby (trylky, obaly aj.) a arpeggia jsou uváděny v původní podobě, tzn. ozdoby zůstávají nevypsány a u trylků a arpeggií jsou rozlišeny „dlouhé“ a „krátké“ vlnovky.

Všechny slovní dynamické a tempové pokyny je nutno zachovat; totéž platí i pro dynamická znaménka a zkratky jako *fz*, *ffz*, *sfz*, *fpp* apod.

U crescendových a decrescendových vidlic, které jsou v pramenech umístěny mezi dvěma notovými systémy, je nutno přezkoumat, zda náležejí oběma těmto systémům anebo jenom jednomu z nich.

Přezkoumat je nutno také to, zda má být „decescendová vidlice“ eventuálně čtena jako akcent nad jednou notou (>), anebo zda je skutečně míněno diminuendo.

Opomenutí, nedůslednosti a vynechaná artikulační znaménka je možno po kritickém vyhodnocení korigovat jen s nejvyšší opatrností (viz také výše 5.1. a 5.2.).

Artikulační znaménka a obloučky u dvojic dechových nástrojů se společnými notovými nožičkami a trámci se uvádějí pouze jednou. Obdobně je tomu u hudby pro klavír a ostatní klávesové nástroje.

Staccatové tečky a čárky (resp. svislé čárky, značící u Dvořáka někdy staccato, jindy však i jiný a často nejednoznačný artikulační pokyn) je nutno zřetelně rozlišovat a v určitých případech (zejména jde-li o dílo, které nevyšlo tiskem za Dvořákova života) přesně převzít. V případech, v nichž se kritické vydání přiklání k prvnímu tisku, jsou příslušná čtení autografu uvedena v kritické zprávě.

Totéž platí i pro rozlišování různých druhů akcentů (> a ^).

6. Edice textu a podložení textu

6.1. Edice textu

Filologické zkoumání textů a libret zhudebněných skladatelem tvoří samostatnou kapitolu kritické zprávy, se soupisem, popisem a posouzením pramenů a soupisem variant podaným v tabelární formě (viz též níže).

Při edici podložených textů se v notovém textu kritického vydání bere za základ vždy ta verze textu, kterou s eventuálními odchylkami od příslušné literární předlohy zhudebnil skladatel, tzn. se všemi jeho změnami slovy, krácením, rozšířením, opakováním atd. Při otištění zhudebněných textů v dodatku se vynechávají slova a věty, které se opakují, zatímco refrény a opakování da capo jsou naznačeny odpovídajícími textovými incipity.

Verzi textu, kterou užil skladatel, je možno opravovat pouze tehdy, je-li zjevně chybná nebo nepřesná. Všechny tyto případy musí být zvlášť zaznamenány a komentovány v kritické zprávě.

6.2. Podložení textu

Ortografie českých textů se řídí současnými edičními normami pro vydávání literárních textů druhé poloviny 19. století.⁶ V principu mohou být korigovány nebo odstraňovány pouze takové chybné nebo zastaralé jevy, které jsou primárně záležitostí pravopisu (např. *-y-* a *-i-*, *mně* a *mě* aj.) a které nemají vliv na stránku fonetickou (= na výslovnost). Charakteristické slovní tvary a koncovky zůstávají zachovány. Jedinou výjimku představují slovní zakončení na *-t'* (např. *vlast'*, *milost'*), které jsou podávány podle současné normy jako *-t* (*vlast*, *milost*).

Interpunkce může být šetrně doplněna, a to bez vyznačení.

Dělení slov se řídí současnými pravidly.

Ortografie německých, anglických a latinských textů se řídí příslušnými pravidly textové kritiky, která platí pro ediční práci v příslušné jazykové oblasti.

⁶ Viz VAŠÁK, Pavel (ed.): *Textologie. Teorie a ediční praxe*, Praha 1993, zvláště s. 152–160. HAVEL, Rudolf a ŠTOREK, Břetislav (eds.): *Editor a text. Úvod do praktické textologie*,² Praha – Litomyšl 2006, zvláště s. 115–146.

6.3. Deklamace, režijní poznámky, překlady v próze

V hlavním notovém textu scénických a vokálních děl (Série I, II a V) je zásadně otištěn pouze text zhudebněný skladatelem, resp. zhudebněný text a jeho autorizovaný překlad, pokud existuje. Doslovné překlady v próze jsou u zhudebněných českých, německých a anglických textů uváděny v dodatku. Latinské texty se nepřekládají.

V melodramatických pasážích ve scénické hudbě k *Josefu Kajetánu Tylovi* op. 62 jsou mluvené texty zahrnuty do partitury.

Také režijní poznámky jsou považovány za integrální součást notového textu a otištěny v úplnosti na příslušných místech partitury.

Překlady scénických pokynů, režijních poznámek a melodramatických textových úseků v jevištních dílech jsou uvedeny v hlavním notovém textu a typograficky vyznačeny menší kurzívou.

Zpěvné (veršované) překlady původních českých textů oper a velkých vokálních děl (= Série I a II) jsou otištěny pouze v klavírních výtazích.

7. Kritická zpráva

7.1. Obecná pravidla

Pro rozvrh a formulování kritické zprávy a obzvláště revizní zprávy platí tato základní pravidla:

- Uživatel musí být zřetelně upozorněn na editorské problémy vydání. Tam, kde existují nejasnosti, nesmí být předstírána jasnost.
- Problematická místa v pramenech je nutno jako taková pojmenovat; tam, kde je to nutné nebo užitečné, mají být vyznačena již v hlavním notovém textu (jako *ossia* nebo v podčarové poznámce, viz výše odstavec 4.).

7.2. Předběžné terminologické poznámky

Terminologicky a editorsky je třeba rozlišovat různé verze resp. dílčí verze, různé úpravy děl nebo jejich částí a různé varianty jednotlivých míst nebo detailů.

O různých verzích mluvíme tam, kde existují dvě nebo více podob díla nebo jeho jednotlivých vět a čísel nebo souvislých částí díla, jež jsou vytvořeny resp. autorizovány skladatelem. Takovéto verze je nutno v rámci souborného vydání zpracovat v úplnosti a otisknout separátně. Totéž platí i pro dílčí verze.

O různých úpravách mluvíme tam, kde se jedná o skladatelem vytvořené nebo prokazatelně autorizované výtahy vlastních děl pro klavír na dvě a na čtyři ruce nebo o klavírní potpourri na vlastní témata.

O různých variantách mluvíme tehdy, když v pramenech existují dvě nebo více verzí, které se navzájem liší jenom v detailech. Takovéto varianty se zpravidla uvádějí v soupisu různočtení v kritické zprávě, případně také jako notový dodatek (pokud se jedná např. o vícetaktové úseky partitury.)

7.3. Typy pramenů

7.3.1. Autografy

Skici představují zpravidla krátký notový záznam hudebního nápadu, např. motivu nebo tématu, rytmu, harmonického postupu nebo detailu partitury, buď beze slov anebo se slovními přípisy. U Dvořáka jsou doloženy od počátku 70. let 19. století, často na prázdných notových systémech nebo na rubových stranách starších autografů. Zvláštní skupinu představují takzvané *Americké skicáře* (viz též výše odstavec 2: Členění edice).

Náčrty představují první koncept kompozice, a to buď části, věty nebo celého díla. U symfonických děl se může jednat o takzvané *particellové* náčrty nebo souvislé skici, zapsané na dvou notových osnovách a opatřené slovními pokyny k instrumentaci. U Dvořáka jsou takovéto náčrty doloženy od konce 70. let 19. století a tudíž příznačné pro jeho zralé tvůrčí období (např. souvislé skici k 6. symfonii op. 60 nebo k ouvertuře *Můj domov* op. 62).

Autografní fragmenty resp. fragmentárně dochované zápisy děl jsou u Dvořáka vzácné (např. Smyčcový kvartet a moll op. 12).

Pracovní manuskripty jsou autografy, které na základě mnohonásobných změn a korektur dokumentují proces vzniku díla resp. pozdější přepracování a revize. Takovéto autografy jsou charakteristické pro Dvořákovo rané tvůrčí období, tj. pro 60. a 70. léta 19. století.

Autografní čistopisy jsou autografy, které ve zralém tvůrčím období Antonína Dvořáka zpravidla následují bezprostředně po souvislé skici (bez mezistádia pracovního manuskriptu).

Zvláštní skupinu tvoří autografní čistopisy, které sloužily jako notorytecké předlohy.

Autografní hlasy jsou u Dvořáka doloženy pro některá jeho raná komorní díla aj.

Částečné autografy jsou notové rukopisy, které jsou psány zčásti Dvořákem a zčásti jinou rukou a mohou rovněž vystupovat v některých z výše uvedených funkcí (pracovní manuskript, hlasy atd.). Také takovéto autografy jsou charakteristické spíše pro Dvořákovo rané tvůrčí období (např. 3. symfonie Es dur op. 10).

7.3.2. Opisy

Autorizované opisy jsou rukopisné kopie (partitury, klavírní výtahy, hlasy), k jejichž vyhotovení dal Dvořák podnět, na něž dohlížel a/nebo je korigoval. Z nich jsou významné zejména ty opisy, které byly užity při prvním provedení díla za řízení, spoluúčinkování resp. přítomnosti skladatele, jakož i ty, které sloužily jako notorytecká předloha.

Neautorizované opisy jsou rukopisné kopie, na jejichž vyhotovení neměl Dvořák vliv. Pramennou hodnotu mají jen ve výjimečných případech.

7.3.3. Tisky

Korekturní obtahy nejsou doposud u Dvořáka doloženy.

První tisky (též první vydání, případně původní vydání) jsou prvá vydání skladeb, která vyšla za Dvořákova života a na něž autor dohlížel resp. mohl dohlížet.⁷

⁷ Německá terminologie rozlišuje mezi pojmy *Ausgabe* a *Auflage*, zatímco čeština používá v této souvislosti zpravidla jediný pojem „vydání“. Také pro další pojmy jako jsou *Neuaufgabe*, *Titelaufgabe* a *Plattenaufgabe* chybějí příslušné české ekvivalenty.

Rané tisky jsou všechny pozdější tisky, které následovaly po prvním tisku a vyšly za Dvořákova života. U Dvořáka se jedná ve většině případů o dobové reprinty prvních tisků. Zde je nutno se ptát a prověřit, zda se jedná o nezměněné reprinty (dotisky), anebo o reprinty se změněnými titulními stranami resp. reprinty s dílčími opravami notového textu.

Posmrtná první vydání jsou první tisky, které vyšly po smrti skladatele. U Dvořáka se jedná především o raná díla ze 60. a zčásti i 70. let 19. století (např. symfonie č. 1–4).

Mezi prvními a ranými tisky mají pramenný význam jak vydání partitur a hlasů, tak také klavírní výtahy a úpravy.

7.3.4. Libreta a jiné zhudebněné texty

U jevištních a vokálních děl (série I, II a V), jakož i u symfonických básní (série III/A) je nutno zjistit a zahrnout též Dvořákem užitě literární předlohy a jejich pramennou situaci.

7.3.5. Dopisy a jiné verbální prameny

Jako doplněk k notovým a literárním pramenům je nutno vzít v úvahu doklady z Dvořákovy korespondence, z korespondence třetích osob o Dvořákovi a případně i ze vzpomínek přátel a současníků, z dobových recenzí atd., pokud obsahují úvahy a odkazy k notovému textu a jeho eventuálním změnám.

7.4. Posouzení pramenů

Na základě popisu pramenů a jejich důkladného porovnání (viz níže 7.6.) je nutno provést filologické posouzení pramenů a stanovit pořadí důležitosti, tj. hierarchii editorsky rozhodujících hlavních pramenů, editorsky relevantních referenčních pramenů a editorsky většinou irelevantních okrajových pramenů.

Hlavní prameny jsou ty rukopisné a/nebo tištěné prameny, podle nichž se notový text předložené edice zásadním způsobem řídí (viz též výše odstavec 4.).

Referenční prameny jsou ty prameny, které jsou důležité v procesu vzniku, vypracování a publikace příslušného díla. Odkrývají chyby, které zůstaly v hlavních pramenech, dokládají dodatečné změny provedené skladatelem a pomáhají vyjasnit problematickou pramennou situaci. Referenčními prameny mohou být například autorizované opisy, korekturní obtahy, rukopisné nebo tištěné hlasy, dobové tisky aj.

Okrajové prameny jsou takové prameny, které nemají nebo mají pouze výjimečně ediční význam, např. skici osvětlující vznik díla, neautorizované opisy nebo tisky, které ve srovnání s hlavními prameny nepřinášejí žádná nebo téměř žádná nová zjištění. Výjimečně to jsou také posmrtná tištěná vydání, u nichž je možno ještě předpokládat resp. u nichž je nutno prověřit případné dřívější pokyny skladatele.

7.5. Členění kritické zprávy

Kritická zpráva následuje po hlavní notové části, je co nejstručnější a podaná v přehledné tabelární formě a členěná zpravidla následujícím způsobem:

- seznam zkratk a sigel
- chronologický přehled historie vzniku díla/děl v příslušném svazku

- prameny
 - popis pramenů
 - stemma pramenů
 - posouzení pramenů
- revizní zpráva
 - obecné poznámky
 - jednotlivé poznámky

Pokud příslušný svazek obsahuje více děl, stojí na začátku společný „Seznam zkratek a sigel“ a „Chronologický přehled“. Následující oddíly kritické zprávy jsou vypracovány pro každé dílo zvlášť.

7.6. Jednotlivé části kritické zprávy

7.6.1. Seznam zkratek a sigel

Na tomto místě jsou uvedeny zkratky a sigla, které jsou užity v příslušném svazku, a to v následujícím pořadí:

- prameny (v abecedním pořadí)
- archivy a knihovny (v abecedním pořadí)
- zkratky pro užití hudební nástroje a/nebo vokální hlasy (srov. též výše odst. 5.4.)
- označení notových výšek a
- ostatní zkratky, zahrnující zejména často citované tituly pramenných edic, katalogů a sekundární literatury (v abecedním pořadí).

(Soupis nejčastěji užívaných zkratek a sigel a další instrukce v tomto ohledu jsou k dispozici v interních redakčních pokynech pro editory.)

7.6.2. Chronologický přehled

Tabelárně podaný přehled obsahuje heslovitě sestavená data a fakta k historii vzniku děl publikovaných v příslušném svazku, jakož i eventuální odkazy na další díla, na nichž Dvořák pracoval nebo která vyšla tiskem ve stejném časovém rozmezí. Pokud svazek obsahuje více děl, která vznikala v kratším či delším časovém rozmezí, shrnuje chronologický přehled všechna díla, která jsou v něm obsažena; srov. výše 7.5.

7.6.3. Prameny

7.6.3.1. Popis pramenů

Prameny jsou popisovány v chronologickém pořadí. V záhlaví popisu je pokaždé uvedeno siglum, typ pramene, uložení a signatura; u tisků rovněž výskyt a signatury dalších zjištěných exemplářů.

Formální a paleografický popis rukopisů (autografů a opisů) uvádí zejména: titul (v diplomatickém přepisu), rozsah (počet listů), paginaci, formát (na výšku nebo na šířku) a rozměry v cm, povahu a vzhled vazby resp. obálky, uspořádání složek (zde je nutno terminologicky rozlišovat mezi složkou neboli několika vloženými archy, archem neboli 4 stranami a listem neboli 2 stranami), vlastností papíru, počet notových osnov, způsob linkování, psací náčiní (tužka, barevná tužka či pastelka, tužka obtažená, inkoust, tuš, barva resp. různé barvy inkoustu a tuše), údaje o dataci, výčet obsahu jednotlivých stran (popsané a prázdné strany, převládající duktus písma, škrty, vyškraabaná a přelepená místa), další obsah (eventuální části jiných děl nebo skici, glosy na okrajích, zápisky cizí rukou atd.), jakož i zmínky v aukčních katalogích a katalogích antikvariátů, případně předchozí vlastníky nebo faksimilovaná vydání.

Popis tisků zahrnuje: titul na obálce (v diplomatickém přepisu), titul na titulním listu (v diplomatickém přepisu), údaje o nakladateli, místo a datum vydání, číslo plotny event. číslo nakladatelského

katalogu, počet stran, formát (na výšku nebo na šířku). Doporučuje se prověřit a porovnat více tištěných exemplářů, aby bylo možno zjistit eventuální změny notového textu v pozdějších dotiscích (též vydání).

7.6.3.2. Stemma pramenů

Vzájemné vztahy pramenů resp. jejich vzájemná závislost nebo nezávislost mohou být rekonstruovány na základě společných nebo naopak rozdělujících chyb resp. variant a za pomoci jiných údajů, obsažených v pramenech, případně též ze zmínek v Dvořákově korespondenci aj. a musí být doloženy příslušným čtením pramenů a dalšími odkazy.

Doložení vzájemné závislosti nebo nezávislosti pramenů je předpokladem pro jejich adekvátní posouzení. Vzájemný vztah a posouzení pramenů by měly být posléze souhrnně znázorněny v grafickém stemmatu.

7.6.4. Revizní zpráva

7.6.4.1. Obecné poznámky

Na tomto místě jsou vysvětleny základní skutečnosti a postupy předložené edice. Kromě toho jsou zde souhrnně uvedeny opakovaně se vyskytující editorské problémy a drobné chyby a zvláštnosti pramenů, které jsou opravovány bez vyznačení (viz též výše 5.2., 5.10. a 5.11.).

7.6.4.2. Jednotlivé poznámky (Seznam růzností)

Jednotlivé poznámky informují v podstatných rysech o editorských rozhodnutích kritického vydání a o odchylkách hlavních pramenů, které byly vzaty za jeho základ.

Jednotlivé poznámky revizní zprávy mají být co nejstručnější a zároveň snadno srozumitelné. Člení se podle vět resp. čísel kompozice a jsou podány v tabelární podobě. Pokud by byl slovní popis čtení pramenů málo názorný nebo komplikovaný, je možné uvést příslušné čtení jako notový příklad.

Pokud není notový text vydání v jednotlivých poznámkách nijak komentován, znamená to, že je shodný s notovým textem hlavního pramene (hlavních pramenů), na němž (na nichž) je založen.

Při zaznamenávání a komentování editorských rozhodnutí je nutno uvést jak situaci hlavního pramene (hlavních pramenů), tak také pramene, o který se opírá změna nebo výklad předloženého kritického vydání, jakož i zdůvodnění změny resp. výklad editora svazku.

Divergence mezi různými prameny jsou uváděny pouze tehdy, jestliže se jedná o prameny, které jsou pro předložené vydání směrodatné (tj. hlavní a referenční prameny). Odchytky v okrajových pramenech se v jednotlivých poznámkách zpravidla neuvádějí. Odchylná čtení okrajových pramenů se uvádějí pouze tehdy, jestliže mají význam pro řešení problematických míst.

U vokálních a jevištních děl obsahuje revizní zpráva také údaje o problémech textu (viz výše 6.1.). Při větším počtu odchýlných čtení zhudebněného textu nebo při větším množství editorských zásahů je účelné diskutovat problémy textace ve zvláštní kapitole kritické zprávy, a to v návaznosti na jednotlivé poznámky k notovému textu.

(Podrobné instrukce pro vypracování obou částí revizní zprávy jsou k dispozici v interních redakčních pokynech pro editory.)

8. Organizační pokyny

Nositel Nového souborného vydání děl Antonína Dvořáka, tj. Etnologický ústav Akademie věd České republiky v Praze, v.v.i., zřizuje v rámci své organizační struktury a ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze a jejím Ústavem hudební vědy badatelské pracoviště („Dvořákovský řešitelský tým“), které funguje jako redakční centrum Nového souborného vydání děl Antonína Dvořáka a přejímá úkoly vedení edice. (Organizační rámec a úkoly tohoto badatelského pracoviště jsou podrobně specifikovány v jeho interním organizačním řádu.)

Poradním orgánem NDE je mezinárodní ediční rada (*Editorial Board*).

NDE počítá jak s interními, tak také s externími editory jednotlivých svazků. Jestliže je příprava svazku svěřena externímu kolegovi/externí kolegyni, je mu/jí ze strany vedení edice poskytována všestranná podpora; v případě potřeby může externí editor/externí editorka navázat užší spolupráci s některým z interních editorů/editorek na základě „tandemového principu“. Editoři svazků pravidelně informují vedení edice o postupu svých prací a předkládají jí k diskusi dílčí výsledky své práce. Rovněž v případě jakýchkoliv pochybností se neprodleně obrací na vedení edice.

Editoři svazků obdrží od vedení edice soupis pramenů pro díla, která mají vydat. Sami jsou naopak žádáni o další informace o pramenech, které shromažďuje badatelské pracoviště v Praze. Spolu se soupisem pramenů obdrží editoři svazků kopie uvedených pramenů, pokud si je nemohou bez velké námahy obstarat sami.

Editoři svazků zpracují předlohu pro vyhotovení notového textu, která je dobře čitelná a vhodná jako vstup pro další počítačové zpracování. Jako základ pro tuto předlohu jsou používány kopie starších tisků nebo rukopisů. V některých případech, zejména u dosud netištěných děl a u komplikované pramenné situace, se jako předloha odevzdává rukopisný resp. počítačově zpracovaný notový text, vyhotovený editorem.

Rukopis předmluvy k svazku (v elektronické i vytištěné podobě) je napsán v češtině, němčině nebo angličtině a rukopis kritické zprávy v češtině nebo angličtině. Překlady obstarává nakladatelství.

Po ukončení prací odevzdávají editoři svazku vedení edice předlohu pro vyhotovení notového textu a rukopisy předmluvy k svazku a kritické zprávy. Závěrečná redakce notových textů, předmluv k svazkům a kritických zpráv je záležitostí vedení edice.

Jako podklad pro korektury vyhotoví nakladatelství tři korekturní obtahy. První obtah slouží pro nakladatelskou korekturu. Do dvou zbývajících obtahů jsou zaneseny jednak korektury editorů svazku a jednak korektury vedení edice. Na závěr jsou tyto tři korektury navzájem porovnány a výsledky zaneseny do prvně uvedeného korekturního obtahu. Toto porovnání a sloučení korektur provádí vedení edice.

Také druhou korekturu provádějí editoři svazku, člen badatelského pracoviště a nakladatelský redaktor. Po jejím provedení se rozhodne, zda jsou nutné další korektury resp. revize. Tyto revize a korektury provádějí editoři svazku a členové badatelského pracoviště.

Spolupráce mezi nositelem edice a nakladatelstvím při přípravě, vzniku a vydávání Nového souborného vydání děl Antonína Dvořáka je upravena rámcovou smlouvou mezi Editio Bärenreiter Praha, spol. s r. o. a Etnologickým ústavem AV ČR, v. v. i., uzavřenou dne 8. 11. 2005.

Spolupráce mezi externími editory, vedením edice a nakladatelstvím, jakož i otázky termínů a honorářů atd. jsou upraveny v separátních smlouvách o dílo.